

İhlâs Sûresi

İzmir'den okuyucumuz: "İhlâs Sûresi hakkında bilgi verir misiniz? Yirmi Sekizinci Lem'a'da yapılan İhlâs Sûresinin üçüncü âyetinin tefsirini izah eder misiniz?"

Kur'ân-ı Kerim'in 112. Sûresi olan İhlâs Suresi, Allah'ın birliğini, eşi ve benzeri olmadığını ve hiçbir şeye benzemediğini konu alır, tevhidi en halis biçimde ilân eder ve vahdaniyeti en güzel sûrette beyan eder. Sûrenin meâli şöyledir: "De ki: O Allah birdir. Allah Sameddir. O, doğurmamış ve doğurulmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur."1

Peygamber Efendimiz (asm), İhlâs Sûresinin Kur'ân'ın üçte birine denk olduğunu müjdelemiştir. Ebû Saîd el-Hudrî (ra) bildirmiştir ki: Resûlullah Efendimiz (asm): "Hayatım kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, İhlâs Sûresini okumak Kur'ân'ın üçte birine denktir" buyurdu.2

Bir gün Resulullah Efendimiz (asm):

"Ashabım! Kur'ân'ın üçte birisini bir gecede okumak size güçlük verir mi?" buyurdu.

Bu teklif ashaba güç gelmişti. "Ya Resûlallah! Bizim hangimizin buna gücü yetişir?" dediler.

Peygamber Efendimiz (asm):

"Allahü'l-Vâhidü's-Samed Sûresi Kur'ân'ın üçte biridir" buyurdu.3

Bu hadîslerin tefsîrini yapan Üstad Bedüzzaman Hazretleri, Kur'ân'ın her bir harfinin bir çekirdek hükmünde bir hasene olduğunu; İhlâs Sûresinin Besmele ile berâber altmış dokuz harfinin her birisinin ise katlamalı sevabıyla birlikte bin beş yüz sevap değerinde bulunduğundan, Kur'ân-ı Hakîm'in üç yüz bin altı yüz yirmi harfinin üçte birisine denk bir sevap kazandırdığını kaydeder.

Üstad Saîd Nursî Hazretleri bu sırrı şöyle açıklar: İçine bin tane mısır ekilmiş bir tarla farz ediyoruz. Hasat zamanında, sünbül başına yüzer mısır tanesi veren yedi sünbüllü bir mısır bitkisi, neticede yedi yüz mısır tanesini ürün olarak vermiş olmaktadır. Oysa kökte tek bir çekirdek bulunmaktaydı. İşte bir tek mısırın, yedi yüz

mısırı netice verdiğini gördükten sonra; kökteki tek çekirdek için, bütün tarlaya atılan mısır çekirdeklerinin üçte birine denk bir berekete sahip olduğu rahatlıkla söylenebilmektedir. Demek, İhlâs Sûresindeki sevap ve feyiz bereketini müjdeleyen hadis-i şerifâ€“hâşâ—hiç mübalağa içermediği gibi, gayet makul, gayet manalı ve gayet hakikatli bir esasa işaret buyurmuş bulunmaktadır.4

Bu sûrenin iniş sebebi şudur: Bilindiği gibi, Hazret-i İsa'nın (as) tevhid dînini bozan Hıristiyanlar, Hazret-i İsa'ya (as) Ulûhiyet izâfe etmişlerdi. Rivayete göre bu sûre, bir grup Hıristiyan'ın, Yahudi'nin ve şirk ehlinin gelerek Resûlullah Efendimiz'e (asm): "Rabb'ini bize tarif et; hangi şeydendir? Cevheri nedir? Mahiyeti nasıldır? Mahlûkatı O yarattı; Peki O'nu kim yarattı?" gibi, Ulûhiyet sıfatları hakkında muhtelif sorular sormaları üzerine, onlara bir cevap olarak nazil olmuştur. Resûlullah Efendimiz (asm), onlara: "Rabb'im eşyanın Hâlık'ıdır" buyurdu. Bunun üzerine: "Kul Hüve'llahü Ehad" (De ki: O Allah birdir) Sûresi indi. Onlar: "O bir, sen de birsin!" dediler. Peygamber Efendimiz (asm): "O hiçbir şeye benzemez" buyurdu. Onlar: "Bize sıfatını artır" dediler. Peygamber Efendimiz (asm): "Allahü's-Samed" (Allah Sameddir) buyurdu. Onlar: "Samed nedir?" dediler. Peygamber Efendimiz (asm): "Hiçbir şeye muhtaç olmayan, her yaratığın Kendisine muhtaç olduğu Zât" buyurdu. Onlar: "Artır" dediler. Allah Resûlü (asm): "Lem yelid ve lem yûled" (Yani, Meryem gibi doğurmuş olmadığı gibi, İsa (asm) gibi doğurulmuş da değil) buyurdu.5

Üstad Bedüzzaman Hazretleri, bu sûrede geçen "O doğurmamıştır ve doğurulmamıştır" âyetinin gayet açık bir üslûpta gelişinin mânâsının, Hıristiyanlığın teslis inancına bir reddiye olarak, "Doğuran ve doğurulmuş olanların" ilâh olamayacağını beyan etmek, Hazret-i İsa'ya (as), Hazret-i Üzeyir'e (as), Melâikeye, Yıldızlara ve hak olmayan mabudlara ibadet etmekten sakındırmak ve Cenâb-ı Hakk'ın "Ezelî ve Ebedî" olduğunu zihinlere nakşetmek olduğunu kaydeder. Yine Bedüzzaman'a göre, mânâsı gayet açık olan, "Ben onlardan bir rızık istemiyorum. Beni doyurmalarını da istemiyorum"6 âyeti de "Rızka muhtaç olan ve yedirilen mahlûkat mabudiyete lâıyk değildirler" mânâsındadır.7

Doğan, doğurulan, yiyen, yedirilen, rızka muhtaç olan ve ihtiyaçlara mahkûm olan nice aciz varlıkların "mabud" hâline getirilmesi, ilâhlaştırılması ve putlaştırılması üzerine, insan dimağına inen bir Allah kelâmı olan Kur'ân'ın, Allah'ın sıfatlarından bahsederken, insanların anlayacağı biçimde, Allah'ın doğurmadığını, doğurulmadığını, rızka muhtaç olmadığını, yemeye mahkûm bulunmadığını nazara vermesi, "veciz ve anlaşılır" üslûbuna yakıştığı gibi, insanların zihinlerine tenezzül açısından da bir rahmet tecellîsi mahiyetindedir.

Dipnotlar:

- 1- İhlâs Sûresi, 112/1-4
- 2- Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân,1770
- 3- A.g.e., 1771
- 4- Sözlür, s. 312
- 5- H.D. Kur'ân Dili, 9/6272
- 6- Zâriyât Sûresi, 51/57
- 7- Lem'alar, s. 364